

NÖVÉNYVÉDELEM

41. ÉVFOLYAM * 2005. MÁRCIUS * 3. SZÁM

DÍSZFAISKOLA GYOMMENTESÍTÉSE

KÖNYVISMERTETÉS

A REVISION OF THE SPECIES DESCRIBED IN PHYLLOSTICTA

Van der Aa, H. A. & Vanev, G. J. (2002):
(Eds. Aptroot, A., Summerbel, R. C. &
Verkley, G. J.)

CBS, Centralbureau voor Schimmelcultures,
Utrecht an Institute of the Royal Netherlands
Academy of Arts and Sciences. 510 pp. ISBN
90-70351-47-1

Nagyon időszerű volt ennek a modern *Phyllosticta* fajrevíziónak a megjelenése, amely szerzői közül Huub van der Aa (e: Hub fan der Á) a holland Centralbureau voor Schimmelcultures (CBS), Utrecht (korábban: Baarn) kutatója, Simeon Vanev pedig orosz kutató, akinek révén számos orosz nyelvű irodalom és oroszországi herbáriumi anyag feldolgozása vált a monográfia hasznos elemévé. A szerzők köszönetet mondanak Vadim Melniknek, a Szentpétervári Botanikai Intézet professzorának, aki számos gyűjteményi anyag megvizsgálását tette lehetővé számukra, továbbá Gerhard Boeremanak, akivel van der Aa társszerzőként számos *Phoma* taxonómiai közleményben működött együtt, s végül harmonizált monográfiák jelenhettek meg a *Phyllosticta* (jelen ismertetésre kerülő mű) és a *Phoma* genusok tekintetében (Boerema, G. H., Gruyter, J. de, Noordeloos, M. E. and Hamers, M.E.C. 2004: *Phoma* Identification Manual. Differentiation of Specific and Infra-specific Taxa in Culture. CABI Publishing. CABI International Wallingford, Oxfordshire, UK. 470 pp.). A *Phyllosticta* fajrevízió kéziratát a CBS gombataxonómiai munkacsoportjának tagjai rendezték sajtó alá.

Van der Aa az 1960-as évek második felében J. A. von Arx (mikotaxonómus, akkoriban a CBS igazgatója) biztatására kezdett a genus revíziós munkálataihoz, első *Phyllosticta* monog-

rafiájában mintegy 30 éve (1973) áttekintette a nemzetséget, s akkor a fajok ezreinek csupán 7%-a felelt meg az átdolgozott nemzetségkoncepciónak. Végül a fajok mintegy 50%-át kellett a *Phoma*, 20%-át az *Asteromella* és 5%-át a *Phomopsis* genusba sorolni, a fennmaradó 18% fajait pedig számos egyéb nemzetségekbe sorolták át.

A *Phyllosticta* fajok általában levélfoltosságot okoznak, de gyümölcsöket és fiatal hajtásokat is megtámadnak. A konídiumok tipikusan egysejtűek, rendszerint számos kicsi, zöldes szemcsét tartalmaznak. A legtöbb fajon a konídiumoknak ár alakú vagy fonalszerű kocsonyás csúcsi függelékük van, amelyek azonban főként csak a friss izolátumokban láthatók, herbáriumi anyagokon rendszerint nem találhatók meg. Néhány kis konídiumú fajon szabálytalan nyálkaburok borítja a konídium felső felét. A konídiumok meglehetősen szélesek, és a hosszuk ritkán éri el a szélességi méret kétszeresét. Habár a *Phoma* nemzetséggel nem közeli rokonok, mégis gyakran összetévesztik azokkal. Ez utóbbiak konídiumai kisebbek a *Phyllosticta*-nál és sem nyálkarétegük, sem csúcsi függelékük nincs.

A típusfajok vizsgálatai alapján megállapítható, hogy

- a több mint 2000 leírt *Phyllosticta* faj közül csak kevés a valódi *Phyllosticta* Pers. ex Desm. faj;
- a mintegy 1300 leírt *Ascochyta* és *Diplodina* fajból csak kevés tartozik a valódi *Ascochyta* Lib. nemzetségbe;
- a több mint 5000 *Phoma*, *Phyllosticta*, *Ascochyta* és *Diplodina* faj legtöbbje a *Phoma* Sacc. genusba tartozik. A széles körű taxonómiai vizsgálatok eredményei alapján a *Phoma*, *Phyllosticta*, *Ascochyta*, *Pyrenochaeta* és néhány egyéb Coelomycetes nemzetségkoncepciók a taxonómusok és fitopatológusok körében általánosan elfogadottá váltak (Kövics 1995, Növényvédelem 31 (7): 307–315).

Az új *Phyllosticta* monográfia beszámol 187 taxonómiai újdonságról is, közöttük 13 új *Phyllosticta* fajról, ill. kombinációról, az új rendszertani elhelyezések között pedig számos

Asteromella, *Fusicococcum*, *Phoma*, *Phomopsis*, továbbá néhány *Ascochyta*, *Cleistophoma*, *Coleophoma*, *Cyclothirium*, *Diplodina*, *Leptodothiorella*, *Microsphaeropsis*, *Neottiosporina*, *Phomatospora* is megtalálható. A szerzők megállapítják, hogy olyan genusok, mint a *Phomopsis*, *Coniothyrium*, *Microsphaeropsis*, *Fusicococcum* ma már jól körülírtak, de még számos (akár több száz) faj helyzete marad továbbra is bizonytalan. Habár a *Phyllosticta* meglehetősen stabil taxon, az új kutatási eredmények nyomán minden bizonnyal a taxonok újrendezése várható a közeljövőben, különösen akkor, ha

majd nagyobb számban állnak rendelkezésre molekuláris adatok is.

Mégis a *Phyllosticta*, továbbá a közeli rokon nemzetségek változásairól ez a monográfia fontos rendszertani tájékozódást jelent a mikológusok, növénykórtannal behatóbban foglalkozó oktatók, kutatók és hallgatók számára.

Kövics György

Debreceni Egyetem Növényvédelmi

Tanszék

kovics@helios.date.hu

PÁLYÁZAT

Bekapcsolódás az EU 6. Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs keretprogramjába (EUB)

Beadási határidő: folyamatos

Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (Oktatási Minisztérium) pályázata.

A pályázat célja, hogy állami eszközökkel is elősegítse a magyar résztvevők bekapcsolódását az Európai Unió 6. Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs keretprogramjába.

1. témakör

1/a A 6. keretprogram valamely pályázati felhívásához vagy valamely éves munkaprogramjához kapcsolódó projektjavaslat előkészítése és az ehhez szükséges nemzetközi konzorciumok létrehozása:

- részvétel az uniós projektjavaslat előkészítését szolgáló üléseken külföldön;
- azonos célú, Magyarországon megrendezésre kerülő konzorciumi ülés, videokonferencia szervezése és lebonyolítása;
- projektszervezés címén személyi költségként bérköltség azon kutató számára, aki részt vesz a 6. keretprogram keretében beadandó uniós projektjavaslat előkészítésében;
- az uniós projektjavaslat előkészítéséhez és a nemzetközi konzorcium létrehozásához szükséges jogi, pénzügyi, projektszervezési tanácsadás igénybevétele;
- az uniós projektjavaslat előkészítéséhez szükséges (nem az itthon megrendezésre kerülő konzorciumi ülésekhez kötődő) dologi kiadások.

1/b A 6. Keretprogram mobilitási programjába benyújtandó egyéni kiutazásra irányuló projektjavaslat előkészítése. Ebben az esetben azonban csak a következő költségek fedezésére kérhető támogatás:

- részvétel az uniós projektjavaslat előkészítését szolgáló megbeszélésen külföldön;
- a projektjavaslat előkészítéséhez szükséges projektszervezési tanácsadás igénybevétele.

2. témakör

2/a A Bizottság által elfogadott uniós projektjavaslat esetén:

- az uniós szerződés megkötéséhez szükséges utazások,
- Magyarországon megrendezésre kerülő konzorciumi ülés szervezése,
- jogi, pénzügyi és projektszervezési tanácsadás igénybevétele.

2/b A Bizottság által elfogadott egyéni kiutazási projektjavaslat esetén:

- a fogadó intézmény és a kiutazó kutató közti szerződés megkötéséhez szükséges utazás költségei,
- jogi, pénzügyi és projektszervezési tanácsadás igénybevétele